

UJ DEBRECZEN

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Darabos-utca 7. szám. — Telefon 412. szám. Hirdetések árszabás szerint vétetnek fel.

I. évfolyam. 50. szám. Egyes szám ára 4 fillér.

Előfizetési ár helyben: egy óra 1 korona, negyedévre 3 korona. — Vidékre egy óra 1 kor. 50 fillér; negyedévre 4 kor. 50 fillér.

Debreczen, 1912.

Szerda, július 24.

„Muszáj Pista“

Irtá: Egrý Béla.

Biharország diktátora, a geszti „Muszáj Pista“, a bécsi akarat „meggondolás nélküli“ végrehajtója levelet irt a Golgoták városában lakó t. barátaihoz.

Izletről és tapintatról ir levele bevezető részében saját személyét illetőleg; a legnagyobb fokú izléstelenység, tapintatlanság foglaltatik azonban levelében mások személye iránt. Ezenfelül levele tele van következtelenségekkel, fenyegetésekkel, provokálással és az eseményeket illető ferdtések- és valótlanosságokkal.

Nincs az a büzhödött budapesti lakós, amely annyira hemzsegni a poloskától, mint „Muszáj Pista“ levele a ferdtésektől és valótlanosságoktól.

Miután pedig én irtódom a poloskától s nem szeretem a valótlanosságokat, amazokat kipusztítani, emezeket megcáfolni s való értékükre leszállítani igyekszem mindenkor.

„Muszáj Pista“ levelének Andrásyt, Apponyit és Kristófyt aposztrofáló részével nem foglalkozom, — arra feljogosítva magamat nem érzem, azt hiszem, meg fognak arra felelni maguk az érdekeltek s amint én ismerem a viszonyokat, merem állítani, hogy „politikai szélkakas“nak csufolt Apponyi gróf nem fog adós maradni a „részeg kappan“-nak csufolt geszti gróf urnak.

Azt írja többek közt az ugrai és geszti levelek szerzője, hogy 1906-ban a semmitől vissza nem riadó szélső obstrukció fegyverei megverték a szabadelvű pártot.

„Ez utóbbi félreállott!“

Ugy látszik, a gróf ur emlékezőtehetsége is már gyengülni kezd, mert a szabadelvű párt nem önként állott félre az utóból, hanem elsöpörte azt a nemzet ítélete, dokumentálva, hogy az erőszakot nem tűri, hogy azt a rendszert, melyet a gróf ur akkor is képviselt, ma is képvisel, meguntá, megutálta.

Próbálják meg most is, mint akkor: oszlássák fel a képviselőházat, engedjék szabadon megnyilvánulni a nemzet akaratát, bizony úgy el fogja söpörni a nemzet ítélete a mungó tábor, hogy még hirmondó sem marad belőle.

Valótlan a levél azon állítása is, hogy a munkapárt a tulnyomó többséget azon az alapon kapta volna meg, hogy a felelős vezér a véderendszer fejlesztése szükségességének hangoztatásával ment bele a választásokba.

Egyetlen egy mungó jelölt se hangoztatta a véderendszer fejlesztésének szükségességét az 1910-i választások előtt és ha akadt is egykettő, aki ezt felemlítette, megközelítőleg se tájékoztatta a választókat a vér- és pénzáldozat nagyságáról.

A többséget a párt tehát nem ezen az alapon kapta, hanem kapta a hivatalos presszió, karhatalom, etetés, itatás és megvesztegetési alapon, mely erkölcsstelen alap indította az „obstrukciós alakokat“ arra az álláspontra való helyezkedésre, hogy ilyen erkölcsstelen és becstelen eszközökkel összeharcsolt többségnek akarta előtt meghajolni becstelenség lenne.

Azt állítja „Muszáj Pista“ ur a levelében, hogy a véderőjavaslatok ellen „az első perctől kezdve a leg-sívarabb technikai obstrukció indult meg.“

Hát ez megint valótlan állítás, gróf ur. Emlékező tehetsége ennél a kijelentésnél is cserben hagyta a gróf urat. Emlékezzék csak vissza a múlt év július 17-i ülésben történetekre! Ezen az ülésen beszélt a honvédelmi miniszter, Hazai Samu, tehát nem lehetett technikai obstrukció, mely ezen az ülésen csak akkor és azért tört ki, mert a gróf ur jóbarátja, Antal Géza és fivére, Tisza Kálmán gróf urak a nagyárpási jeleplezés alkalmával súlyos sértéssel illették az ellenzékét. Emlékezzék csak vissza gróf ur, hogy akkor hangozott el Justh Gyula ajkáról legelőször: „ha ez (t. i. a sértés) nem fog reparálatni, akkor itt megszűnik minden tárgyalás és mi reá fogunk helyezkedni a technikai obstrukcióra!“

Őnök önteltségükben és göggyükben nem reparálták a sértéseket, nem adtak elégtételt az ellenzéknek, erre tört ki a technikai obstrukció, melyet az önök provokáló magatartása idézett elő s amelyért kizárólag önök felelősek!

A gróf ur azt állítja, hogy az obstrukció fegyverével állta útját az ellenzék a „nemzet által magáévá tett véderőreformnak“. Nem lenne szives gróf ur megjelölni azt az időpontot, mikor tette magáévá a nemzet a véderőreformot? Az erőszak alkalmazása előtt meyl napon, hogyan és mikor nyilatkozott a nemzet?

„Hihetetlen dillettantizmussal“ kezeli a gróf ur az összes ellenzéki pártvezérek által alkotott választói

reformjavaslatot, melyet alapján meg se ismerhetett a nemes gróf, különben nem állithatna nyílt levelében arról olyan abszurdításokat, mint aminőket állít. Honnan tudja ön azt, hogy az általunk készített javaslat nem vizsgálta a választók kategóriáját, s nem tartotta szem előtt a nemzeti szupremácia fenntartását? Ez a kijelentése a gróf urnak kvalifikálhatatlan, nem pedig a ellenzék eljárása.

A rezolúció kérdésében tett levelbeli kijelentése egyenes vád a király ellen, mert azt imputálja a gróf ur a királynak, hogy soha nem képzelt esemény elé állította volna a nemzet, ha a rezolúció kérdésében fenntartják párttáborukat és állásponjukat, melynek szegényétől meg kellett menteni a nemzetet.

Nem tudom, mit ért a gróf ur a nemzetet érhető megszegyenyítés alatt, csak sejtem, hogy az abszolutizmus behozatalát érli alatta. Nohát mi ezt nem tetelezzük fel az uralkodóról. De kérdem, hát most nincs bürkölt abszolutizmus? Miben nyilvánult meg a nemzet örendelkezési joga? nem az történik-e mindenben, amit Bécsben akarnak és parancsolnak?

A nyílt levél törvényszerűnek tűnteti fel Tisza Istvánnak házelnökké történt megválasztását. Én is annak fogom elismerni, ha a gróf ur a képviselőház naplójából kimutatja nekem azt az elnöki enuciációt, hogy a képviselőház Návay Lajosnak a képviselőház elnökségéről történt lemondását elfogadta. Amíg ezt nem teszi, addig nem tekinthetjük törvényesen megválasztott elnöknek, mert addig, míg az egyik elnök lemondása elfogadva nincs, addig másik elnököt választani nem lehet. Valótlan Tisza István grófnak az az állítása is, hogy a képviselők kizárása házszabályszerűen történt, s illetve, hogy arra a képviselők rászolgáltak. Talán az én harmadszori kizáratásom is törvényes alappal bír. Amikor a június 10-iki délutáni ülésben ujabbi 15 napra kizártak a június hó 10-iki délelőtti ülésen elkövetett rendetlenkedésért — holott én e napon nem is voltam Budapesten, tehát nem ellenkezhettem az elnöki rendelkezéssel szemben?

Minden korrektül gondolkozó ember, ha hibáját, vagy tévedését észreveszi, amint a lapokban megjelent nyilatkozatomból is látnia kellett a gróf urnak, igyekszik jóvátenni hibáját, tévedését — amíg a gróf ur nem tett, semmi esetben se bizonyít pártatlansága és igazságszeretete mellett.

A geszti levélrel novemberben foglalkozni felesleges, mert Tisza önmagát adta a levélben, az ország népe pedig

általában ismeri már a november 18-ika hőseit. A nemzet előtt hasztalan mosakszik Tisza, hasztalan kínálja fel a békét, mert a parlament ellenzéke vele szóba állani soha sem fog.

De nem fog szóba állani az alkotmányt letipró bünszövetkezet többi tagjával sem. Tiszával együtt Lukácsnak is pusztulnia kell, mert a magyar közélet addig meg nem tisztul, amíg a hatalmat e két ember bitorolja.

A geszti lakoma.

Lakomát ültek vasárnap Geszten. Tisza István gróf, a geszti uradalom nagy ura vendégelte me a föld népet, csizmás parasztgazdákat. Huszonnyolc községből vagy háromszáz ember sereglett össze Geszten, szolgabírói vezetés mellett.

Csöndben, suttogásban történt a gyülekezés. Hisz nem lehetett bárkit odaereszteni, mert talán odatolakodott volna az „éretlen tömeg“ is, a korhad, víztől megbetegedett geszti munkások, a Tisza Kálmán gróf birtokáról fogságba hurcolt aratók, a Biharországbeli sok koldusnép. A gazdák színe-javát válogatták össze a szolgabírák, csupa megbízható, kipróbált, „érett“ embert... És mindezek szívből üdvözölték a geszti földesurat, mert a gondviselés megóvta drága életét a magyar haza számára...

Tisza pedig fölhasználta az alkalmat, hogy végre egyszer nyilvánosan beszélhessen. Aradra nem mert elmenni, nem mert a nyilvánosság elé kerülni. Beszélt, s az ugrai földmivesek szájtátva hallgatták. Szélesen elmondta az ámuló hallgatóknak, hogy Andrássy Gyula gróf cikkének mely részében tévedett az angol alkotmánytörténelmben és újra bizonyította, hogy Angliában is ugyan ezt tették a politikusok, amit Tisza István tett. A jámbor földmivesek békésen bevárták a beszéd végét; erőt merítettek a jó lakoma reményéből...

Nemzeti Orfeum és Kabaret
Petőfi-tér 9. A vasútállomásnál szemben.

Teljesen új társulat! Világvárosi attrakciók!
Naponta új bohózatok.
Kezdeté 9 órakor. Belépő-díj 1 korona.
Számos látogatásért esedez az igazgatóság.

Oszttják a családi pótlékot.

Most szedik fel a debreczeni tisztviselők.

Az állam munkásai, tisztviselői és alkalmazottak az állampénztárakhoz járulnak, 100—200 koronákat szednek fel és ne higgye senki, hogy a milliók közül akadna egy is, aki ujjongó örömmel zörgetné a markában a megkapott összeget, mint valami nagyszerű, jóságos meglepetést. Nem. A tisztviselői nyomorban megderesedett szemellenőr, vagy vasúti fékező lesütött fővel, szóltanul s olyan sunyi mozdulattal csuszátja zsebébe azt a néhány koronát, mint ahogy a legleketlenebb uszorsóktól veszi át a pénzt a szegényedő zseni. Az államkasszák felnyitják az eladósodott emberek előtt s az állam megzörgeti a fényes ujveretű koronák halmazát előtűk, olyan slyloki mozdulattal, mintahogy az uszorás kalmár az aranyak megszengetésével szokott lépni csalni pénzéhes szerencsétleneket. A pénzhőség kimondhatatlan, a nyomorúság nem törődik az uszora-kamatokkal.

Az állam tisztviselői és alkalmazottai közé bedob az állam egy koldu-sösszeget, az emberek rohanva kapnak utána, mert minden garasnak száz helye van. De akik kapnak és akik nem kapnak, valamennyien tisztában vannak azzal, hogy most már vége minden reményességnek, amit a fizetésrendezés, fizetésjavítás iránt olyan régóta, elkeseredetten tápláltak. Az államtól remélték, a kormányok megígérték és a végén előáll egy kormány az uszorás jólelkűségével, a családi pótlékkal, hogy az állam alkalmazottait lekötözze magának, úgy, hogy ne lehessen ebből az alkalmazottaknak haszna és a további követelések érvényesülésének örökre elvágassa az útját.

Debreczenbe megérkezett a pénzügyi hatóságokhoz a családi pótlékról szóló Tisza-féle törvény végrehajtását elrendelő pénzügyminiszeri rendelet s az állami tisztviselők, alkalmazottak egyes osztályai már meg is kaptak egy-egy összeget.

A törvényjavaslat tudvalevőleg már régen készült s csak a kormány lelketlen kortesfogása tette azt, hogy a Tisza-féle államcsíny után vitte a törvényhozás faktorai elé. Milyen örömmel fogadta volna el a képviselő ház már az év elején s mennyivel igazságosabb, tisztább és hézagtalanebb volna akkor, ha rendes képviselőházi tárgyalás alá került volna. És talán találtak volna módot arra is, hogy ne lehessen ez a — nesze semmi fogd meg jól — a tisztviselők egyszerű becsapása, amivel a tisztviselői fizetések állandó rendezését teszik most lehetetlenné. Szóval a törvényjavaslat nem most készült s az ugynevezett családi pótlékok kiutalását 1912. január elsejétől rendeli. Most megkapják a tisztviselők és alkalmazottak azokat az összegeket, amelyek a januári, áprilisi és júliusi évnegyedeken esedékesek.

A jobb jövedelmű tisztviselőknek évenként egy gyermek után 200 K, kettő után 400 K és kettőnél több, tehát nyolc után is, 600 K jár. A szegény alkalmazottaknak, díjnokoknak, al tisztelőknek, szolgálóknak, kezelőknek egy gyermek után 100 K, ket-

tőnél több gyermek után 300 K jár. Az előbbieket évnegyedenként előre, az utóbbiak utólagos részletekben kapják meg (kivéve a kezelőket.) Az utóbbiak tehát most csak egy félévre járó összegeket vehetnek fel. Mert ez a törvény gondoskodni kíván arról, hogy a legsanyargatottabb helyzetben, az éhbéért dolgozó államunkások most is érezzék a sanyarúságnak teljes súlyát. Az uszorás nagylelkűség nyilvánul meg ezekből az indokolatlan intézkedésekből is.

A nem gyermekek után járó pótlékot még nem osztogatják. Azok után a családtagok, rokonok után járó pótlékot, akik tisztviselők ellátásában élnek, a miniszterek fogják engedélyezni. Oh nagylelkű törvény, de szépen tudtál okot faragni a szabad panamázásra! Adtál címet a korteszolgálatok megjutalmazására. És szeretnénk látni olyan végrehajtó közeget, amely ezeket az engedélyeket az igazságnak megfelelően tudná kiosztani. Ez a kormány nem is akar igazságot a pénzosztásban, hanem akar jutalmat adni a neki tetszők és fenyegetést a nem tetszők számára.

A debreczeni adóhivatalnál most szedik fel a ravasz Lukács legravaszabb uszora-adományát. És nincsen egyetlen ember a részesezők között, aki ne tudná, né volna tisztában azzal, hogy kiuzsorázzák, kizsákmányolják. Csak meg kell hallgatni őket. Mennyi panasz, milyen elkeseredés! És meg kell hallgatni azokat a derék tisztviselőket és alkalmazottakat, akik ilyen címen nem kapnak semmit és más címen sem semmit. Hiszen jó a családi pótlék, mindenki örömmel járul hozzá, de hol marad az állami gépezet összmunakasságának általános nyomora? Hol maradnak azok a követelések, amelyeknek teljesítését a tisztviselő kongresszusok után meg szokták ígérni?

Tolvaj

debreczeni trombitás.

Ellopta a mostoha anyja pénzét

Szabó István ösztörményi lakos feljelentést tett a rendőrségen mostoha fia, Gorzsás Miklós ellen, mert az, míg ők a lakástól távol voltak, összerakosgatott 110 korona pénzüket ellopta s azzal eltávozott.

Szabó István feleségével éppen aratáshoz készült, amikor mostoha fia, Gorzsás Miklós — ki Debreczenben a 61. gyalogezrednél mint szádtrombitás szolgál — beloppantott lakásukba. A jó szülők a váratlan vendégnek megörültek s mindjárt gondolták, hogy legalább míg aratni lesznek, nem kell a házat másra hagyni, mert az ember mégis csak jobban megbízhatik a gyermekeiben, mint egy idegenben. Azonban Szabó

ezen feltevésében csalatkozott, mert míg ő feleségével kint a mezőn izdadt, addig a ház felügyeletével megbízott trombitás a szobában egy félreeső helyen elrejtett 110 koronát megtalálta s azzal odébb állott.

Szabó és felesége csak harmadnap érkeztek haza, de már akkor a vitéz trombitás Isten tudja, hol volt. Szabónak a trombitás hirtelen távozása szeptet ütött fejébe s így első dolga volt pénzt megnézni s megdöbbentvén ekonstatálta, hogy annak csak hűlt helye van. Azonnal a rendőrségre sietett és mostoha fia ellen lopás miatt feljelentést tett. A rendőrség meg is indította az eljárást, de a pénzből, mire a trombitást előkerítik, valószínűleg egy tillér sem lesz.

A putomayoi inkvizíció.

Harmincezer ember vére
öntözte a kaucsukföldeket.

Putumayo Peru államban van. Peru pedig a délamerikai köztársaságok egyike. Putumayo kaucsuktermelő vidék, ahová befészkelte magát az angol társaság. Már napok óta háborzongató hírek keringenek az európai sajtóban azokról a forszalmas kizsákosokról, amelyeket ennek az angol társaságnak az emberei a putumayoi benszülöttekkel szemben elkövettek. Most újabb részleteket jelentenek. Ezek szerint az angol és az amerikai kormány többször felszólaltak a perui kormánytól a benszülöttek kizsákos ellen, a felszólalásoknak azonban mindeddig nem volt hatásuk, úgy hogy az angol kormány — mivel hogy a putumayoi kaucsuktermelő társaság vezetője Londonban székel — szükségesnek látta, hogy a kegyetlenkedések dolgában, a melyek jóval fölülmulják a hírhedt Kongo-állambeli borzalmakat, vizsgálatot indítson és a vizsgálat eredményét a mostanában megjelent kék-könyvben nyilvánosságra juttassa.

A kaucsuktermelésre a kilencvenes évek végén Londonban megalakított társaság hóhérelkű alkalmazottai hihetetlen kegyetlenséggel bántak a benszülött indiánokkal. Hogy a benszülöttek nagyobb munkakedvre serkenték, a szerencsétlen emberek apró gyermekeinek a koponyáját beverték, férfiakat, nőket, gyermekeket halálra korbácsoltak, vagy pedig szentes oduka bezárták és egyszerűen halálra éhezették őket. Más esetekben, ha ittasak voltak, céllövői gyakorlatokat rendeztek, amelynél a benszülötteket állították oda céltábla gyanánt. Ismét más esetekben a szerencsétleneknek a füleit vagdalták le csupa passzióból. Gyakran megtörtént, hogy idősebb asszonyokat a karjuknál fogva a fákra kötözték, azután tüzes paraszt tartottak a meztelen talpuk alá. A fájdalom kinoktól örjöngő nőket azután a fáról levéve, futásra kényszerítették. Elképzeltetlen a kínzásnak az a sokfélesége, amit ezek a vadállatok kitaláltak a humanizmus nagyobb dicőségére. 1898-tól 1910-ig harmincezerre rug a halálra kínzottak száma, míg az életben maradtaknak legalább a fele a testén viseli a társaság alkalmazottai durvaságának emlékét. És mindezt eltűrte a perui kormány.

Igaz, hogy a Putumayo-folyam vidéke nehezen hozzáférhető. Aki a vidék központjából, Iquitostól Peru fővárosába, Limába akar jutni, annak előbb a Putumayon az Amazon folyamig, ezen pedig annak torkolatáig, Newyorkba kell hajóznia, hogy onnan azután tengeren eljuthasson Limába.

Kecskeméthy Győző

cinkostársa.

Egy névtelen feljelentés ismét felszínre vetette a már-már elfeledett, hírhedt sikkasztónak, Kecskeméthy Győzőnek a nevét. A feljelentés arról értesítette a budapesti rendőrséget, hogy Kecskeméthy menekülés közben a Csurgó melletti Acsok községben tartózkodott néhány napig egy Csordás Mihály nevű fuvarosnál.

A budapesti főkapitányság átiratilag megkérte a csurgói csendőrséget, hogy indítson nyomozást ebben az ügyben. A csurgói csendőrség vezetője ozzáfogott a kutatáshoz, a melynek folyamán mind valószínűbbnek látszott a feljelentésben felhozott vád.

Többek között jelentkezett egy szolgáló, aki határozottan állítja, hogy annak idején, amikor Kecskeméthy Győző szökését olvasta, egy gyanus embert látott Csordás Mihály házában. Jól megnézte az újságban közölt fényképet és aztán jól megnézte a Csordás házában tartózkodó ismeretlent.

Az összehasonlítás amellett szól, hogy Kecskeméthy bujkált Csordás házában.

Szólt is a fuvarosnak, hogy bejelenti ezt a csendőrségnek, de Csordás lebeszélte erről azzal, hogy hagyjuk szegény embert futni. Néhány nappal ezután Csordás kopott viskója kigyulladt és leégett és a gyanus idegen eltűnt. Röviddel a tüzeset után Csordás hirtelen meggazdagodott, — 14.000 koronáért cifra házat vásárolt, negyven hold földet szerzett, és nagyobb betétjei vannak ottani takarékpénztáraknál.

Tudott vagyonát százezer koronára becsülik, a Kecskeméthy szökése előtt pedig földhözragadt szegény ember volt.

A nyomozás eddigi adatai alapján a csendőrség ásatást rendelt el Csordás házában. Az ásatások ezideig még nem vezettek eredményre.

Modern és a legjobb

Villamos berendezések

rendelje meg

FÖLDVÁRI-nál

üzleti telefon 168

gyári telefon 816.

Tanuló felvétetik.

Hogyan őrzik Tiszát?

Tulbuzgó detektivek lefogtak egy ujságirót.

A kormánypárti lapok dühösen cáfolják azt az egyáltalában nem új állítást, hogy szuronyok árnyékában pihen a geszti cár s egyetlen lépés sem tesz anélkül, hogy detektivek Argus-szeméi ne szegődjenek a nyomába. Hogy igaza van-e a cáfoló újságirónak, arra eklatáns felelet kitűnő ujságiró kollégánk, Nagy Andornak a geszti kastély körül személyesen tapasztaltokról beszámoló cikke. Magá t az ujságirót elfogták a detektivek s csak a csendőrségen bocsátották szabadon. Nagy Andor a következőkben beszéli el izgalmas kalandját:

Fekete-Geszt néma csendben ül a fehérlő országút két partján. Megyek ögyelegeve a kastély felé. Nehezen beszédbe elegyedek velem egy szóifukar geszti magyar.

— Detektív van-e itt? — érdeklődöm.

— Detektív? — mondja idegenül. — Az nincs.

Rág egyet a pipaszáron, oldalról pislant, csendesen mondja:

— Hanem pesti rendőr az van. Cibilbe. Meg csendőr. Gyalogos is, lovas is.

Megtudom tőle, szépen, hogy hat detektív van Geszten. Bonn, a gróf udvarában a kovácmester felesége ad nekik kosztot. Háromnak tudják a nevét is. Biró Ferenc, barna, nagy kerek szemű ember a legparancsolóbb közöttük. Sokat forognak a faluban Balázs és Bencsik detektivek is. A másik hárommal felváltva állandóan a kastélyban cirkálnak, mindenkit megfigyelnek, ha idegen jön a faluba. Igazolásra szólítják, Tiszát mindenüvé követik, ha kilovagol, valamelyik lovon megy vele. Ezek a detektivek odavoltak velem akkor is, mikor ment Nagyváradon át a fürdőbe s mikor Kocsordra, meg Budapestre utazott.

Az udvar hátsó kapuja, ahol a gépház és a konyha van, tárva-nyitva. Itt van az ártézi víz, a falubeliek hordják a vizet. Itt mindenkinél szabad a bemenet. Besétálok a bokros uton. Borzasztó csend. A falusi nép még meztelábbal is ujhegyen lépked. Percek telnek el. Már kételkedem. Vagy ezek is rosszul vigyáznak? Most jön egy inas. Kezében gyertyatartó, borlopó, kancsó. A pincéhez tart. Hirtelen visszafordul.

A következő pillanatban marcona férfi toppan elém. Erős bajusz, puha kalap, sötét köpeny.

— Jó estét kívánok! — köszöntöm és haladok tovább.

— Megálljon! Mit akar itt?

— Én kérem idegen vagyok, átutazom, gondoltam benézek ide is, megnézem a geszti kastélyt.

— Ugy. És nincs semmi célja?

— Célom? Mi lenne?

— Ugy! Honnan jön?! Hogy hívják?!

— Engedelmet kérek tisztelt ur, ne tessék faggatni, én békés ember vagyok és én szeretném tudni, kihez van szerencsém.

— Nevezze meg magát!

— Mi címen követeli ezt uraságod?

— Nevezze meg magát!

— Előbb tudjam, hogy kinek.

Óvatos volt és ravasz. Titkolni próbálta, hogy detektív. Nem nevezte

meg magát. De most gyorsan sarkonfordulok. Kifelé megyek.

— Majd igazolja magát! — liheg felém izgatottan — gyerünk a csendőrségre!

Hátra se nézek. Emberem most határozott energikus hangon kiált be a park felé:

— Biró ur! Gyorsan!

Igen. Már tudom, ez a csoportvezető, Biró Ferenc. A névtelen addig elém áll. Egy pillanat, bő galérios, komor, kerek szemű férfi lép hozzám. Elegánsnak mondható. A fűrészdetektív tipikus modorával néz. Röviden felszólít, igazoljam magam. Már kinn vagyunk az utcán. Ragaszkodom ahhoz, igazolják, mi jogon állják utamat, mi jogon nem engednek tovább menni, mi jogon kérik igazolásmat és mi jogon fenyegetnek a csendőrséggel. Biró detektív legyint, előre tuszkolnak a poros uton, mely a kastély alatt és a templom mögött kigyózik.

Némán megyek a két detektív között. Már alkonyodik. Ahogy megkerültük a kastélyt, szuronyok csilannak.

— Hé, urak! — kiáltá Biró detektív. — ide csak!

Négy szuronyos csendőr látszik: őrjárat. Kőpcős őrsvezető áll az élén.

— Atadjuk, — mutat rám a detektív.

A csendőrök bekerítnek. Az őrsvezető int. Megyünk a keskeny körön, mely a csendőriaktanya felé vezet.

— Miért tagadta meg az igazolást? — kérdi az őrsvezető.

— Mert nem tudom, kik ezek az urak.

Felel a csendőr:

— Detektivek. Tartozik magát elöttük igazolni.

— Ugy, hát detektivek? — fordulok Biróhoz.

Megállók a szuronyok között. Valami kis hidon vagyunk. A békák kurutyognak.

— Uraim, detektív urak, csendőr urak! Most már megnevezem magam. Embereket látok a kis kapuban.

Fennhangon szólok:

— Magyar ujságiró vagyok és eljöttem megnézni, hogyan őriztetik magát Tisza István. Megtudtam, most már önök a tanuim.

A kis kapuból ijedten húzódnak be az emberek. Mintha alvó gyermeket riasztanának, rebbenve csitítanak a detektivek, csendőrök.

— Csak csendesen! Csak halkan tessék beszélni!

— Nekem nincs titkom!

Gyorsan visznek tovább a kastély közeléből. Mögöttem némán tanakodnak. És — meglepő — ahogy a csendőrlaktanyához érünk, minden szó nélkül befordul a kapun az őrjárat, engem kinn felednek. Nehéz talat vagyok.

— Hát az igazolás? — kérdelem.

Hátha nem is vagyok ujságiró?

Nem teletnek. A kapu becsukódik. Ellenben ahogy megyek ki a faluból, két lovascsendőr poroszkál utánam.

— Fényképezni akartam! — nyújtotta Horovitz Zsigmond papíráru üzlete: Piac-utca 12., Csapó utca

Nagyvárad

világcsavargót fogott el a berlini rendőrség.

Évekkel ezelőtt a nagyváradai rendőrség bünkrónikájában sűrű szerepelt egy hirhedt és rettegett gonosztevőnek, Kovács-Horváth Jánosnak a neve. A bűnnek minden fázisán átesett ez a sötétlelkű, megrögzött ember s amint bünlajstromából kitűnik, mindig más és más fajtát kereste a gaztetteknek. Először közönséges, apró lopásokat követett el Budapesten 1906-ban, de oly rutinnal «dolgozott», hogy évekig nem jött nyomára a budapesti rendőrség. Végre egy razzia alkalmával egy ferencvárosi garéménjából huzzák e'ő. Ekkor kinbzo lopásokért nyolc hónapi börtönre ítélték.

Szabadulása után Nagyváradra tette át működésének színhelyét. Első gaztette az volt, hogy egy emeletes ház padlásáról ellopta az összes fehéreműeket. A lopott holmit eladta és a pénzen ruhát vásárolt. Mint egy elegáns világi, grasszált ezután itt Nagyváradon és ismert alakja lett az alsóbbrendű kávéházak kártyatermeinek. De a szerencse nem kedvezett neki, bár bizonyára korrigálta annyira, amennyire a játékosok ébersége megengedte. Lassan teljesen kiakopott a pénzből és ekkor nagy betörésre határozta el magát. A körösparti református templomot akarta kifosztani. A betörés majdnem sikerült. Ugy hosszú póznán felmászott az ablakhoz, és azt kifeszítette, majd pedig egy kötél segítségével leereszkedett a templomba.

Feltörte az összes perselyeket és a pénzt magához vette. De ütött a veszedelem órája. A közeli rendőrsőzt észrevette a betörést és izgalmas hajszá után elfogta Horváth Jánost. A nagyváradai kir. törvényszék ekkor, mivel több bűne kiderült, két évi fegyházra ítélte, amit Szamosújváron ki is töltött. Szabadulása után sorra követte el a legkülönbözőbb gaztetteket. Sulgos testisértésért a dési törvényszék egy évi és hat havi börtönre ítélte, majd ismét lopásért állt hat hónapot és sok-sok hetet csavargásért különböző városok toncházáiban.

Most a berlini rendőrigazgató kér sürgős információkat Horváth Jánosról. Elküldték teljes daktiloszkópiái felvételeit és két fényképét, melyek egy igazi Lombrosó-típus nehéz és sötét vonásait mutatják. Berlinben most valóságos bűnszövetségek és titkos maffiak működnek, melyeknek tagjai leginkább külföldről, főleg Magyar- és Csehországból odaszökött betörőkből alakulnak ki.

Horváthot Münchenben fogták el, de valószínűleg azt hazudta a müncheni endőrségnek, hogy berlini illetőségű s úgy került Berlinbe. Horvát több nyelvet perfektül beszél s valószínű, hogy ebben a nagyvárad világcavargóban a berlini rendőrség megtalálta azt, akit keresett.

Leány-

szobától a rivaldáig.

Orvos leánya a brettlin.

Nem mindennapi jelenség Patek Adrienne színésznő, egyik fővárosi közismert uri család gyermeke. Az apja orvos a fővárosban és ilyenkor, a nyári fűrdőszezon évadján, Bártfán végzi a fűrdőorvosi teendőket. Adrienne-t úgy nevelték, a szülői háznál, mint jobb sorsban levő uri leányt szokás. A Lipótvárosban ezt úgy mondják jó pesti zsargonban, hogy: «jó nevelést adtak neki». Minden uri kényelem és jómód mellett is valami különös ambíció ütött ki Patek Adrienne-ből, a mit közönséges nyárspolgári felfogással nem lehet megérteni és rendszerint a meg nem értő nyárspolgároknál nem lehet akceptálni. — Éppen ez az, ami érdekessé teszi őt. A művészi hajlamot nem lehet visszafordítani az ugynevezett jó nevelés és uri kényelem merev szabályaival. A dicsőség és érvényeülés utáni vágyat nem lehet megfojtani a csöndes, áhítatos fehérségű leányszobák levegőjével. Patek Adrienne egy szép napon azt mondta a papájának: — Színésznő leszek!

Es az lett. Beiratkozott a sziniakadémiára és tanult, tanult szorgalmasan. Tanárai szép jövőt jósoltak neki és talán nem is lehetne leírni azt a rettenetes nagy harcot, amit meg kellett vívnia a család és a környezet részéről feléje zúdított vasos elítélésekkel szemben. Aki egyszer belekóstolt a dicsőség és hírnév almájába, azt többé semmiféle előítélettel visszariasztani nem lehet.

Es most ezeknek elmondása után ne tartsák paradoxonnak, ha hozzáfűzöm, mint a történet második részét, hogy ez a Patek Adrienne jelenleg itt van Debreczenben és a brettlin produkálja művészi készségét. Valahogyan azt ne figyelje senki, hogy az orvos leánya, aki pesti nagyobb színházakban sikerrel megállta a helyét, anyagi szükségéből került a debreczeni brettlire.

Csodálatos temperamentum és nagy akaratú hajtja ezt az urilányt egész pályáján és ezen kimagasló jellemvonásai ösztökélték arra, hogy elinduljon megtapasztalni, hogy milyen is az élet a vidéki apró kis brettlikben és sántánokon. Vidéki körutján így jutott el Debreczenbe, a vasúti állomással szemben levő «Nemzeti-kávéház» orfeumába. Ott játszik esténként. Belső megjelenésével és szép alakjával valósággal megigéz, művészi előadásával megszerettet, — kedves, uri modorával különös tiszteletre kötelez.

Kétségtelen, hogy a művészi érzéken és intellektuális erőt kivül nagyfokú extrémitás él benne és ez mozgatja egész egyéniségét. Ha a tömeg fejével gondolkodó nyárspolgár és jó meleg tüzhelylyel és bőséges fehér kalácsossal bíró családapa volnék: azt mondanám, hogy bizony ostobaságot követ el az a szép és művelt uri leány, aki a muló dicsőségek megszűnéséről fűdöklő és csalogató délibáb-jéért elhagyja a fehér leány-szobát és a Lékés családi felfogással harcba szállva, elhagyja szüleit, testvéreit és szeretteit és az idegen sző-

raz, kesernyés kenyerét többre becsüli az otthon minden édes csemegéjénél. De meg tudom érteni a vajdó művészelkeket és éppen ezért sok megérdemelt sikert remélek ennek a Patek Adrienne nevű urilénynek, akinél jobban szeretni a művészpályát még keveseknél láttam.

Ha megtudnám rajzolni a különféle embertípusokat a maguk egész lélektani mélységében, roppant érdekes képet adnék erről a nőről. Ilyeneket csak a forrongó, magukkal küzdő és magukat emésztő művészelkeket exotikus világában lehet találni, melynek mélységébe leszállni nem mindenkinek adatott meg.

Félek ezek után, hogy a bájos Adrienne kollegái ott a Nemzeti-orfeumban megnehezthetnek rám, hogy őket itt meg sem említem. Ne legyenek féltékenyek a más sikereire, hiszen siker dolgában ők sem maradtak el. Ha írok róluk, csak jót írhatok. Például Matild de Bergére nem zékőzi táncosnő oly bájos jelenség, aminőt ritkán láthatni még a nagy lokalitások színpadján is. Hát Miklósi Ili átváltozó táncosnő? Ó csak egyben nem változik át, abban tudniillik, hogy mindig egyformán kedves és graciózus. Ugyanezt mondhatjuk Sztárai Tercsi táncosnőre is. Csatai Sári a temperamentumával is elárulja, hogy előkelő, vérbeli színészcsaládból származik. Hogy csupa nagyuri allűrökkel dolgozik, mint például a kocsiházas, a jól élés, ez is csak azt bizonyítja, hogy ő is onnan felülről jött a bretilire. Antalffy Laura kabaréművész nő sikereitől mindenki el van ragadtatva. Havasi Emmát előbb kellett volna említenem. Ő igazi művész és a boházatokban brillírozik.

A férjigárdát Sziklai Jenő (a népszerű Sziklai Benő népszerűbb bátyja) és az elegáns Wágner Lajos alkotják, ez utóbbi művezeti az egész társulatot. Ők a törülmetszett bretilboházatok nagymesterei. A karmestert Eichler Lajosnak hívják. Ismerjük őt a Hajnal-Mulatóból. Ha az anyagok tudnának zongorázni, azt mondanák, úgy zongorázik Eichler, mint az angyalok.

Rózner, a Nemzeti orfeum és kabarejt tulajdonosa büszke lehet erre a válogatott, nivós gárdára.

(Iksz — ipszilón.)

Tarka krónika.

Elkészés. — Akadékoskodás.

Az Afrikautazó hölgytársaságban beszél el kalandjait. Természetesen élénken színezve és felcícomázva az eseteket. Eppen arról beszél, hogy egy barátját hogy találták fel a bennszülöttek.

— Nos, és szegény utitársát sehogyan sem tudta már megmenteni? — kérdezi egy hölgy.

— Sajnos, nem, — feleli a sokat tapasztalt utazó. — Mire én odaétem, már az étlapról is kitérültek.

A főnök ur abból a fából volt faragva, akinek semmi se jó. Mindenben talál valami kifogásolni valót s a lehető legszigorubbán bűnik az alkalmazottaival s ha valamelyikük fizetésemelést kér, hát azonnal felmond.

Ennek a szigorú főnöknek a könyvelője alaposan elkésve érkezett be az irodába.

— Hát maga miért olyan hanyag? — rivált rá a főnök — miért késett egy órát?

— Kérem, főnök ur, — mondotta mentegetődzve a könyvelő — most volt az eljegyzésem.

A kereskedő hangosan vágta oda: — Magának is mindenütt ott kell lennie.

Templomtolvaj cigányfiu.

Füstös kávéházból a javítóba.

Mohácsi Bálint foglalkozására nézve harangozó a Kistemplom tornyában. A templom takarítása is az ő hatáskörébe tartozik. Reggel korán már sepi a templom elején a járdát. Hajnali 5 órakor, kezében egy nagy seprével áll a templom előtt. A szomszédos Podmaniczky-féle ház házmestere figyelmezteti, hogy pár perccel előbb egy fehérruhás suhancot látott besurranni a templomba.

A harangozó magához intette a közelben posztoló 102. számú rendőrt és ennek segítségével felkutatta a templomot és azonnal szemébe ütötte, hogy a bejáró jobbkéz felőli szélfogójára akasztott persely, melyben a szegények számára gyűjtöttek, nincsen a helyén. Ennek csakhamar meg is találták a magyarátat. Az egyik sarokban, a felhalmában egy széken gubbasztott egy szürke ruhába öltözött suhanc és bicskájával feszegette a kezében levő persely tetejét. A rendőr felszólítására a suhanc annyira megijedt, hogy egy szót sem tudott hebegni. Kitért, hogy a fiu tökrészeg, alig tud a létezőn állni.

Bevitték a rendőrségre, ahol kitért, hogy a besurrantó templomtolvaj Balogh József 17 éves cigányzenész fiu. Egész éjjel az Otthon-kávéházban muzsikált és ivott a többi cigányokkal. Hajnalra egészen lerészegedve elhagyta a kávéházat és a Kossuth-utcán végig botorkálva, eljutott a Kistemplomig. Allitása szerint maga sem tudja, hogyan jutott be a templomba és miként került a kezébe a szegények perselye. Tagadja, hogy szándéka lett volna lopni, hiszen azon éjjel hegedüléssel 9 koronát keresett, így tehát nem volt rászorulva, hogy idegen pénzhez nyuljon.

A rendőrség beszerezte a kiskorú bűnös környezettanulmányi adatait, a melyektől kiténik, hogy fiatal koradacára máris megrögzött alkoholista. Büntetve ugyan még nem volt, de ha továbbra is szabadjára engedik, a legbiztosabban halad a teljes erkölcsi elzüllesztés felé és bizonyos, hogy az ilyen kisebb perselylopásoknál nem áll meg. Valószínű, hogy a törvényszék javító-intézetbe való internálásra fogja ítélni a füstös, bűnös kávéház levegőjében elzüllesztett cigányfiut.

Tragédia a Sajóban.

Menteni akart és belefult.

Miskolci tudósítónk jelenti: A Sajó, ez a kiismerhetetlen, rakoncátlan folyó minden évben megköveteli az áldozatait.

Tegnap délután egy órakor fűrészdni mentek a Sajóba Brindjár Pál klenóczi lakos, Mondszo János és egy harmadik férfi, aki eddig ismeretlen. Mind a hárman aratómunkások s a Sajó-hídnál fűrészdni kezdtek. A folyó bal partján, a hid mellett mentek bele a vízbe s egyideig jövedvően fűrésztek s mind beljebb merészkedtek a folyóba. Brindjár már körülbelül száz méterre járt a parttól, mikor az erős ár hirtelen elkapta és tudokolni kezdett. A szerencsétlen rémülten kiáltott segítségért. Ebben a pillanatban érkezett a partra Brindjár Mihály, a tudokló nagybátyja, aki szintén Klenócson lakott és Zsolcán volt szerződötve arató munkára, de a vasárnap alkalmából bejött Miskolcra. Mikor Brindjár látta öcsésének veszedelmét, habozás nélkül ruhástól beleugrott a vízbe, hogy a megmentésére siessen.

Ugyanakkor érkezett a másikpartra Pavlik Sándor lakatos segéd, aki szintén beleugrott a vízbe, hogy segítsen a tudoklónak. Alig értek azonban a küzködő közelébe, már a másik oldalról is rémes kiáltás hallatszott, a víz elragadta a fűrészzők harmadik, ismeretlen társát is.

Brindjár Mihály erre teljesen elvesztette a fejét, úgy, hogy maga is egy örvénybe került, amely elragadta. Pavlik azalatt szerencsésen megmentette Brindjár Pált és a másik tudoklót is, de mikor Brindjár Mihály felé sietett volna, a szerencsétlen nem volt sehol, elmerült s a víz magával sodorta. Öccse megmentése helyett maga lett áldozata a gonosz víznek Brindjár Mihály. Holttestét még nem találták meg.

A nemzeti nyereség és a dorogi görög-katolikus püspökség

A hivatalos lap vasárnapi száma közli a következő királyi kéziratot:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére az eperjesi, munkácsi, nagyvárad, szamosújvári görög katolikus egyházmegyékből, valamint a gulafahérvár, fogarasi görög katolikus érseki egyházmegyéből kihasítandó plébániák számára Hajdudorog székhelyű, az ó-görög liturgikus nyelv használatával, görög katolikus püspökséget létesítek és az ezzel kapcsolatban szükséges intézkedések végrehajtásával vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem megbízom. Kelt Bécsben, 1912. évi május 6-án. — Ferenc József s. k., gróf Zichy János s. k.

A magyarság megerősödését, a nemzeti kérdés megoldását minden gondolkodó ember a magyar kultúra fejlesztésében keresi. Iskolák kel- lenek nekünk a magyarság megerősítéséhez és iskolák helyett a magyar kormány megajándékozta az országot egy új püspökséggel. — Ugyanakkor megfuvatta a rendelkezésre álló harsonákat és hangosan, szinte tulságos lármával hirdette, hogy az új görög katolikus püspökség felállítását a magyarság erősödését jelenti. Kissé lecsöndesítette azt ünneplő lármát a pápai bulla, amely egyenesen megparancsolja, hogy az új püspökség területén a liturgia nyelve ó-görög legyen. Ez a bulla meglehetősen homályba burkolta, hogy hol és mennyiben erősödött a magyarság azzal, hogy Hajdudorogon új püspökséget állítottak.

A görög katolikus egyház egyik vezetőembere az új magyar püspökség nemzeti befolyásáról egy újságíró előtt a következőket mondta:

— Az igaz, hogy az új püspökség területén a liturgia nyelve az ó-görög lesz és nem a magyar. Ebben a tekintetben teljes mértékben győzött Róma álláspontja, mely szerint nem engedi, hogy élő, nemzeti nyelvek hangozzanak le az oltárról. Igaz, hogy a liturgia előbbi nyelve részben román volt, részben orosz, tehát szintén élő nyelvek, nemzeti nyelvek. És ezek a nyelvek igen sokat nyertek presztízsből azáltal, hogy a templomban is elhangzottak. Hisz a színmagyar fiukat is orosz imákra tanították, amint a görög-keletiek is ó-szláv imákra tanították magyar hívőiket. Epp az nagy nyereség a magyarság szempontjából, hogy a templomban való használat nem erősítheti az oláh és rutén nemzetiségek nyelvi öntudatát. Sajnos, a magyar nyelvet sem engedte az oltárhoz Róma, de az ó-görög nyelvtől bizonyára nem kell félni a magyarságot, mert annak, mint holt nyelvnek, épp úgy nincs expanzív ereje, mint a latinak. Az ó-görög nyelv csak a tisztára papi funkciókra vonatkozik.

A prédikációk nyelve magyar lesz. Magyarlaktá vidéken eddig is az volt, de most intézményesen lesz az. Azokban a funkciókban, melyeknél a pap közvetlenül érintkezik a hívőkkel, — tehát keresztelések, temetések, reggeli istentiszteletek, vesernyék, zsolozsmázások alkalmával — mindig magyar nyelvet használnak. A görög-katolikus szertartás legnagyobb részét az ugynevezett rezponzóriumos mise teszi ki. A pap csendes imájára a hívek válaszolnak. A pap imáját ezután ó-görög nyelven mondja, de a hívek magyarul válaszolnak. A román és orosz nyelv tehát, melyek népes nemzetiségek nyelvei, kiszorulnak a templomból és az így nyert területen az expanzív képességekkel nem bíró ó-görög nyelv osztozik a magyarral. Ennyiben jelentős az új püspökség felállítását nemzeti szempontból.

HIREK.

Celzsius és Reomür.

Ha forrósággal telt az ür,
Száll Celzsius, száll Romeür.
Mért száll? — kéred őt. MÉR?
Mert mind a kettő hőt mér!
Ott hagysz ágyat meg asztalt,
Vajjá olvad az aszfalt,
Arnyékba hűslekedni üz
A jól közismert pesti bűz,
Merészen és vígan
Föl-fölszál a higan
S terpesztő forróságot int
Reomür s Celzsius szerint.
Mely egyre nő, csak egyre nő:
A pesti hó!

A hőmérő egyik felén
Ott Celzsius ur a legény.
A másik oldalon pedig
Reomür ur terpeszkedik.
Megtelve egymást persze mélyen,
Soh'sincsenek egy véleményen,
Mi egynek sok, másnak kevés,
Örökös a vetélkedés,
Míg ők vitáznak a fokon,
Verejték ül a homlokon,
S minket — amimem is csuda —
A jó forró, lapos guta
Nagyszerűen nyakon legyint
Celzsius s Reomür szerint.

— **Az ügyész szabadságon.** Gáthy Bálint kir. ügyész több hétre terjedő szabadságát megkezdte. Helyettese Magoss Kálmán dr. kir. ügyész.

— **Előljárásági ülés.** Az ipartestület előljárásági csütörtöki tartja rendes havi ülését.

— **Felekezeti tanítók ízetésrendezése.** A pénzügyminiszteriumban nem sokára befejezik a felekezeti tanítók javadalmazásának rendezéséről és a lelkesítő kongruáról szóló törvényjavaslatnak előkészítését. A javaslat szerint a felekezeti tanítók nem fogják a családi pótlékban részesülni, de illetményeikkel együtt olyan javadalmazásuk lesz, mint az állami tanítóknak. A lelkesítők az V-ik fizetési osztályba kerülnek és 25 évi szolgálat után minden lelkesítőnek 3000 korona lesz a minimális fizetése. A törvény január elsején valószínűleg életbe lép.

— **Békéltető ülés.** Az ipartestület békéltető bizottsága pénteken délután ülést tart.

— **Kerestetik egy «becsületes megtaláló».** Nagy Tamás a Piac- és Rákóczi-utcák mentén haladva elvesztett egy fekete bőrtárcát 2 darab százkoronás, 12 darab huszoronás s egy darab tízkoronás papírpénzzel megterhelve. Valaki megtalálta a pénzt és zsebreavágta. A rendőrség nyomozza az ismeretlen «becsületes megtalálót».

— **A debreczeni könyvkötők és dobozgyári munkások és munkásnők a magyarországi könyvkötők rokantsági és nyugdíjgyűléte javára 1912 július 28-án, délután 3 órai kezdettel a Bocskay-kertben műsorral egybekötött nyári táncmulatságot rendez az alábbi műsorral: 1. Nyitány. Tartja: ifj. Berki Zsiga és zenekara. 2. Szeretem a férfiakat. Monológ. — Előadja: Gyöngyösi Erzsike. 3. Oh azok a férfiak. Monológ. Előadja: Szabó Juliska. 4. Oh, azok a nők. Monológ. 5. Kosár. Páros jelenet. Előadja: Gyöngyösi Juliska és Erdődi Ferencz. 6. Tedd kötelességedet. Dramai jelenet. Előadja: Forgács Sándor. 7. Magyar népdal. Eneklő Medgyesi Dániel, az Egyetértés Dalkör tagja. 8. A tanu. Váradi A.-tól. Előadja: Szivov Károly. 9. Farsangi ka-**

land. Vig dialog. Előadja: Tóth Erzsike és Klecska József, mint vendég. 10. Bakfis szerelem. Monológ. Előadja: Bedöcs Juliska. 11. Első szerelmes levél. Monológ. Előadja: Gáll Karolina. 12. Boka kesergője. Hegedű szóló. Előadja: ifj. Berki Zsiga. 13. Munkácsi rab. Dramai költemény. Jókai Mórtól. Szavalja: Erdődi Ferencz. 14. A róza. Monológ. Előadja: Tiba Margitka. 15. A légy. Monológ. Előadja: Kerezi Albert. 16. Monológ. Előadja: Kerezi Albert. 16. Házassági költségvetés. Páros jelenet. Előadja: Szabó Juliska és Nagy Gyula. 17. Férjhez megyek. Monológ. Előadja: Nagy Juliska. 18. Műsoron kívüli szám.

— **Mikor lesz a debreczeni vásár?** A debreczeni nagyvásárok között az egyik legforgalmasabb a «boldogasszony-napi» országos vásár, mely az idén a következő napokon és sorrendben fog megtartani: Augusztus 5-én, hétfőn, aug. 6-án, kedden és aug. 7-én, szerdán: bőr-, gyapju-, méz-, dió-, stb. továbbá toll-, iparcikkek, gabona- és terményvásár. — Augusztus 8-án, csütörtökön és 9-én, pénteken: juhvásár. Augusztus 10-11-én, szombat—vasárnap: sertés-vásár. Augusztus 11-12-én, vasárnap—hétfőn: lóvásár. Augusztus 12-13-án, hétfő—kedden: baromvásár.

— **Az «Egyetértés» mulatsága.** Az «Egyetértés dal- és zene-egylet» sajtó helyiségében augusztus hó 4-én hangversenyyel és táncal egybekötött nyári mulatságot rendez. A régi jóhírnevű énekkar és zenekar közreműködése és a szokásos kitűnő műsor biztosítja, hogy a mulatság sikere ez idén sem marad a múlt éviéknél mögött.

— **Az eladott családi pótlék.** Nagyváradról jelentik: A hivatalnok-nyomor nem is sejtett mélységei nyilván megállították a családi pótlék kapcsán. Most derült ki, hogy itt Nagyváradon és bizonyosan az országban máshol is nem egy sokgyermekes apa már régen eladta a régóta ígért családi pótlékot. Nem tudták bevárni. Jellemző ez a kormány iránti bizalomra is. Mert nemcsak azért adták el jóelőre a pótlékot, mivel nagyon szükséges volt nekik a pénz, hanem mert nem nagyon bíztak abban, hogy csakugyan meg is fogják kapni. És amikor hónapokkal ezelőtt szó volt arról, hogy na könnyű magának, van három gyermeke, kap 600 koronát — szólt a családapa:

— **Kapok? Vegye meg!** Eladom száz koronáért.

Nevettek hozzá a tintapecsétes asztalok körül s alájában véve komor drámába illő megállapodásokat kötöttek. Később, ki drágábban mondott le családi pótlékáról, melyet majd kapni fog. És most, ha csakugyan ki fogják utalni a pénzt, vörözszívvel kell lemondani nem egy családnak a jussról. De most is kinyult a sátság; azt is alig lehet várni már, hogy végre csakugyan utalják ki a pótlékot. Gyakori eset most: gondterhelte tisztviselők jelennek meg a bankokban és rövid lejárata kölcsönt kérnek, felajánlva a családi pótlék lekötését. És vannak — szomorú — akik uzsorások karmába is esnek. Növeli a nagyvárad állami tisztviselők elkeseredését az is, hogy a pénzügyi tisztviselők azért kapják meg már most 22-én a családi pótlékot, mert a pénzügyi tárca a pénzügyigazgatónak utalási joga van, az igazságügyi tisztviselőknek ellenben várakozniok kell, mivelhogy csak az igazságügyminiszter utalhatja ki a pénzt és ő — nem ér rá.

— **Szerencsétlenség a cséplésnél.** Berettyóújfaluból jelenti tudósítónk: Berettyóújfalun határában cséplőgéppel dolgozott Bok György napszámos. Cséplés közben felment a gép tetejére, hogy a kéréket az etetőre rakja. Véletlenül a szalmával eltakart, a gép lépett és beleesett a gépbe. — Jajkiáltásaira elősiettek a többi munkások és kimentették veszedelmes helyzetéből, de a gép ekkor már az egyik lábát teljesen összeroncsolta. A biharmegyei közpórházban vették ápolás alá.

— **Káplár ur mint család-árvólégény.** Török Julianna szakácsnő azon hiszékeny nőszemélyek közé tartozik, akiket egy-két mézes-mázos szóval és merészebb ígérettel könnyen le lehet venni a lábáról. A naiv leány ezen gyengéjét csunya módon kihasználta V. O. 61-ik gyalogezredbeli káplár. Nemrég megismerkedett a leánnyal és a fess, egyenruhás ember úgy mutatta, hogy szerelmes a leányba és hogy ezt még kétségtelebbe tegye, meg is tartották az eljegyzést. Ilyen bizalmas közelségben aztán nem volt nehéz a legénynek a «boldog» menyasszonyt nagyobb összeg megvárni. Azon ürügy alatt, hogy felettes hatóságának nagyobb összeggel tartozik, a káplár kicsalt a leánytól 611 koronát és aztán a faképnél hagyta a hiszékeny menyasszonyt, aki a kiábrándulás keserű érzésével a rendőrségre sietett és panaszt tett a család-árvólégény ellen.

— **Országos méhészeti kongresszus és kiállítás.** Magyarország méhészei kongresszusra gyűlnek össze a történelmi nevezetességű kincses Kolozsvár falai között, hogy részt vegyenek ama közös tanácskozásban, mely hivatva lesz arra, hogy hazánk méhészete fejlődésével és terjedésével szoros kapcsolatban álló legfontosabb kérdésekben — mint a méhlegelő javítása, méhészeti törvények alkotása stb. — megállapodásra jusson. Az előkészítő bizottság részéről összeállított gazdag programmagába foglalja mindazt, ami a méhészeti kultúra fejlődésére vezethet. A kongresszussal kapcsolatos kiállítás — amilyen Erdélyben még nem volt — oly nagyszabású lesz, mint 1910. évben Budapesten rendezett nemzetközi méhészeti kiállítás. A kiállítás mintegy 800—1000 korona értékű méhészeti eszköz, méhtermék és élővirág, illetve disznóvénnyel kísérelve. A kiállításra szóló belépő-jegy egyuttal sorsjegy is.

A haza.

Néha, váratlanul, e gyönyörű és kisse megfakult szóra új fényvillások esnek és ilyenkor felragyog, misztikus fényvel, mint egy távolodó és kisse idegen csillag és soha nem érzett érzések emlékeit idézi fel a lelkekben. Ilyen kivételes percekben sejtjük az indulatokat, amelyek megdöbbentették hajdan a szívet, erre a szóra. És látjuk a kísérteties glóriát, amely körülövezte és amelynek csodaszerűségét semmiféle természet-tudományi alapon nyugvó magyarázat el nem tüntette. Ime! Olaszországban a fegyverek gyűjtést rendeztek a légiflotta érdekében. Az emberek, akiket mint káros elemeket a Társadalom magából kivett, akik nagyrészt erkölcsileg értéktelen elemeket jelentenek, alacsony gondolkodásukat, romlott érzéküket, ők egy nagy és nemes ivű lendületben egye-

sültek, hogy hozzájáruljanak az állam erősítéséhez, az államhoz, amely fenyítő hatalmát velök szemben gyakorolta, ha nem is igaztalanul, de nem sok kimérettel. A fegyverek, a kiknek a fegyház lesz a temetőjük, egyszerre és erősen érzik a köteleket, amelyek, amíg tart az élet, odalűzik őket ahhoz az emberi társasághoz, amelyből kiközösítettek. A hazához, a szülőföldhöz. Érzik a hozzátartozóságot és ami belőle fakad, a szükségét annak, hogy egyesüljenek a közös ellenség ellen és közük bilincsben adakozásra nyílik meg. A légi flotta... mondják meghatottan és csillogó szemmel és egy becsületlen kéz nyúl ki a rácson és étgyujt tizenötezer lírát... A gyermek megcsókolja a szülői kezét, amely megverte...

Törökország forradalom előtt

Julius 23-ikán ...

Ma egy éve, hogy Törökországon kihirdették a szabadságot. A mai napra nagy események várhatók, amelyek lángba boríthatják a birodalmat.

Törökország most legválságosabb napjait éli. A lázadás egyre terjed. Isa Boletinac, a felkelő arnauták vezére felfegyverezte embereit és parancsot adott, hogy legyenek készen minden percben a Mitrovicára való bevonulásra, onnan pedig a továbbutazásra vasuton Konstantinápoly felé.

Diakovóban 12.000 ember áll készen, hogy a legrövidebb idő alatt a török fővárosba jusson. Felső-Albánia törzsei egyesültek a mirditékkel és szintén készek az utazásra. Modern fegyverük van a felkelőknek, a kiknek egy része a skutarii tó mellett gyülekezett. A salonikii és kermetii csapatok csatlakoztak a felkelőkhez. A janinai vilajet népe Konstantinápoly felé özönlik és a hatóságok tehetetlenek a felkeléssel szemben. Csaknem valamennyi vilajet katonasága csatlakozott a felkelőkhez, ma már 80.000 ember áll fegyverben és kész Konstantinápoly ellen vonulni.

Ma, július 23-án, a szabadság kihirdetésének évfordulóján komoly eseményeket várnak; ez az a nap, amelyen állítólag az egész birodalomban kitör a forradalom. A kormány a közeli vidékről megbízható csendőrséget összpontosított Konstantinápolyban.

A szultán Achmed Mukhtar basát, a szenátus elnökét kinevezte nagyvezérré. Achmed Mukhtar nem pártember. Amikor a múlt héten a szenátusban felolvasták az albán előkelőségeknek a szultánhoz intézett táviratát, Achmed Mukhtar mondotta: «Tűz és vas nem pusztíthat a birodalomban!» Ebből arra kell következtetni, hogy az új nagyvezér nem az erőszak embere, hanem békés eszközökkel akarja az ország nyugalalmát helyreállítani. Minden török kormányának legelső feladata, hogy vérontás nélkül helyreállítsa a békét bent az országban és kiengesztelje a zuglódo hadsereget.

Ami úgy sem valószínű. Sokkal bizonyosabb, hogy Törökország nagy véres forradalom előtt áll, amely ma 23-ikán fog megkezdődni.

NYILT-TÉR

Serravalló's

Vasas Rina-bor.

Kitüntetve 1906. évi bécsi Hyegenikus kiállításán.

Az állami díjjal, oklevéllel és aranyéremmel. Erősítő-szer gyengélkedők lábadozók és vérszegény betegeknek. Étvágygerjesztő idegerősítő és vérjavító szer.

7000-nél több orvosi ajánlat.

Kiváló íz.

J. SERRAVALLÓ cs. kir. udvari szállító
Trieszt-Barkola.

Kapható a gyógyszerárakban 1/2 L. üvegekben 2'60,- Korona 1 L. üvegekben 4'80 K.

Előkelő

minden ágazatot mivelő nagy

biztosító intézet

egyik vidéki főgynökségének vezetésére alkalmas biztosítási tisztviselőt keres. Olyan erők, akik a biztosítás minden ágazatában jártassággal bírnak, szervezésben és üzletszerzésben nagy gyakorlattal rendelkeznek az irodai munkákat végezni tudják, küldjék be ajánlataikat a referenciák megjelölésével „Szorgalmas és megbízható” jelige alatt Eckstein Bernát hirdetőjébe, Budapest VII. Erzsébet-körút 37.

Borivóknak a bor keveréséhez!

A csömböcsök a bor savanyúságát, ha kellemsen passz. Nem teszi a bort.

RÁCZ BÉLA
13 év óta fennálló BANK és INFORMÁCIÓ Irodája, Fővárosi és Vidéki Hírlapok képviselője.
DEBRECZENBEN, Csapó-u. 12. sz.
Negyel telefon 200. szám.

HIRDETÉSEKET szerkeszt az általa képviselt hírlapokban — olcsó díj mellett közzéteszi. A hirdetések pontos és hibátlan megjelenésére felel.

Gyomorgörcs, kólika étvágytalanság és általában gyomorbetegségeknek a legkitűnőbb háziszser a

HOLLANDI GYOMORCSEPPER

Egy üveg ára 40 fillér.

Kapható:

Mihalovits Jenő
gyógyszertárában
Debreczen.

HÁRSFALVA gyógyfürdő klimatikus gyógyhely.

(Vasuti állomás.) Posta- éstávirda. 230 méter magasságban fekszik a tenger színe felett. **Fürdőidény május 1 — szeptember 30.** Gyönyörű fekvés. ózondus hársfa és fenyőfaerdők. — Kényelmes és olcsó ellátás, modern berendezés, hidegvíz-gyógyintézet, sós- és fenyő belégző termék (Inhalatorism), savanyúvizes és vasas ásványvízfürdők, orvosi felügyelet alatt álló kitűnő vendéglők. **Gyógyvize kitűnő hatású** tüdőbajok, malária (mocsárláz), gége-hörg- és tüdőhurut, máj- és lépaganatok, hólyaghurut, specifikus a görvélyes csontbántalmaknál. Mindenféle idegbántalmak, fejfájás, migräne, histéria, szédülés, nehézlégzés, hypochondéria, vérbajok, köszvény, görvély-, bujákór, delirium trem. potat. Női bajok, sápkór, havi zavaroknál. Részletesebb felvilágosítással szolgál

Hársfalva, Beregmegye.

a fürdőigazgatóság.

Főrangú hölgyek legkedvencebb szépitőszere a **FÖLDES-féle MARGIT-CRÉME**

Ezen kiváló arckenőcsöt az egész világon sok millió úrhölgy használja, mert a legújabb tudományos buvárlatok alapján készült arccrème és mert hírneves vegyészek állítása szerint ez a **legjobb és teljesen ártalmatlan arc-szépitő és finomító.** A Margit-crémet a bőr azonnal felveszi, miért is rögtön beáll a hatás, mely valóban **meglepő, gyors és biztos.** A bőr teljesen átalakul tőle és az üde, telt, bársonysima s rózsásfehér lesz. **Rár nap alatt eltűnnek ráncok, redők, szepők, májfoltok és mindennemű kiütések.** A Földes-féle Margit-crème nemcsak szépit a bőrt, hanem ápolja és megóvja az időjárás, a nap és szél minden befolyása ellen. Utánzatoktól és hamisítványoktól óvakodjunk! **Kapható az egész világon. Tégelye 1 és 2 kor. Margit-szappan 70 fill. Margit-puder 1 K. 20 f.** Készíti és postán küldi:

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész, ARAD
KAPHATÓ: Debreczenben Balázs Ödön, Grósz Nagy Ferenc, Jóna és Jóna drog., Mihalovics Jenő, Mauthner Alfréd, Muraközy László, Tóth Béla H-Szoboszlón Barabás Zsigmond H.-Bézsörményben Ercsey Gábor gyógyszerárakban.

Miért

Ne fogadjunk el Má-à-ást !!

csak Óriás

FEDÁK
Cipőcrém-et?

Mert

szép fényt ad

Mert

Elegáns tőle a lábbeli

Mert

puhán tartja

Mert

Nem rongálja

Mert

Vizhatlanná teszi

a bőrt

Mert a

legkényesebb izlést kielégíti és

Mert egy

Óriás Fedák

cipőcrém, mely 4-szer annyit tartalmaz, mint egy más doboz **30 fillér-ért**

ebben a drága világban az egyedüli **olcsóság**

Minden szó egyszeri beiktatása 5 fillér. Vastagabb betűvel 10 (tiz) fillér

APRÓ HIRDETÉSEK

Levélbeli tudakozódásokra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell beküldeni. — Postán beküldött hirdetésekre vonatkozólag a utalvány-szelvény száma kéri.

Apró hirdetés előre fizetendő. Vidékről apró hirdetés díja levéljegyekben is beküldhető

HA NINCS PÉNZE és szüksége van vászon, asztalterítő, szövet és csipke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és flanel takarók, férfi és női felöltők, kész férfi-, fiu öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz eldva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbabevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon. Telefon 685.

Külföldi praxissal rendelkező, felső **iparskolát végzett** fiatalember, ki a műszak minden ágában jártas, Debreczenben állást keres. Szíves megkezeseket «Műszaki» jeligen a kiadóhivatal továbbít.

FÉNYKÉPEZŐ GÉPEK gyári árbabban kaphatók Horovitz Zsigmond papíráru üzletében, Piac—Csapó-utca sarkán.

Ipariskolát végzett építési rajzoló augusztus hó 1-re belépésre alkalmas mepérsi országot mellett eső kertgazdaságban.

Azonnali belépésre és állandó munkára keresek egy oly kefekötő munkánőt, aki szépen szurkolni és behuzni tud. Jó fizetés és teljes ellátás, utiköltséggel együtt, biztosítva. Cím: Benedekfy Béla kefekötő mester, Zilah, Szilágy-megye.

CS.NOSAN butorozott különbejárati utcai szoba villanyvilágítással kiadó Vörösmarty-u. 1.

LUCERNA friss vágású, ölenként 8 fillérjével kapható Biró Páinak miképérsi országot mellett eső kertgazdaságban.

KIADÓ Csapó-utca 93. számú ház egész udvarral, 33 méter utcai fronttal bármely üzleti célra. 1200 korona évi bérért.

KIADÓ lakás a Piac utca 59. számú S emeleti lakosztály, 1912 évi november 1-től kezdve kiadó. Értekezni a házmesternél.

EGY butorozott szoba Csapó-utca 19. sz. alatt kiadó eseleig 2 ur részére.

PIAC-U. 85. sz. alatti, a jelenlegi bodega helyiség azonnali kiadó. Értekezni Wiener Adolfnál Kossuth u. 27.

TISZTESSÉGES fiatal bejárónő egész napra könyvvel jelentkezhet Kigyó-u'ca 41. sz., délután 2—6 óra közti.

FODRÁSZSEGÉD állandó alkalmazásra azonnali beléphet. Eötvös u'ca 64.

BUTOROKAT konyhaberendezéseket rakítáron tartó Balint Józsefasztalos (Csapó) Berek-utca.

Vizvezeték, Gyenes Antal, Csapó-u. 6. Telefon 15

csatornázás, központi fűtéseket szakszerű kivitelben, jótállás mellett — Tervrajzot és költségvetést díjtalanul készítek. Házak évi jókarban tartását csekély díjazásért elvállalom.

MOLL-FÉLE Seidlitz-Por.

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz Moll A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

A Moll A.-féle SEIDLITZ-POROK tartós gyógyhatása a legmakacsabb GYOMOR- és ALTEST-BANTALMAK, gyomorhív, rögzött SZÉKREKEDÉS, májbántalom, VÉRTOLULÁS, aranyér és a legkülönbözőbb NŐI BETEGSÉGEK ellen, e jeles házi szernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett.

Ára egy lepecsételt doboznak 2 korona. Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FÉLE SÓBORSZESZ

Csak akkor valódi,

ha mindegyik üveg Moll A. védjegyét tünteti fel és a Moll-féle sóborszesz nevezetesen, mint a fájdalomcsillapító bedörzsöléseszközvény, csúsz és a meghülés egyéb következményeinél legismertebb népszerű.

Egy ónozott eredeti üveg ára 2 korona.

Moll-féle gyermek-szappan.

Legfinomabb, egészen új módszer szerint készített gyermek- és női szappan, a bőr gyökeres gondozásáért és ápolására úgy gyermekek, mint felnőttek számára. Egy darab ára 40 fill. Ot darabé 1 kor. 80 fill. Minden darab gyermek-szappan Moll A.-féle védjegyvel van ellátva. Fő-szétküldés:

MOLL A. gyógyszerész,

cs. és kir. udv. száll. által Bécs, I. Tuchlauben 9 Vidéki megrendelések naponta posta-utánvét mellett teljesítettek. A raklárakban tesék határozottan Moll A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

Ludeser János

női, pipere csipke és rövidárú üzlete (Városház épület)

Szalag, csipke, keztyű, ritikül, arcfátyó, harisnya és

párisi ujdonságokban

CSÁSZÁRFÜRDŐ BUDAPESTEN.

Nyári és téli gyógyhely, a magyar irgalmas-rend tulajdona. Elsőrangú kénés hévívízű gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, iszap borogatások, uszodák, külön hölgyek és ura részére. Török-, kő- és márványfürdők; hőleg- szénsavas- és villamos vízfürdők. — A fürdőnek kitünő eredménye használóinak főleg csúszbántalmaknál és idegbajok ellen. — Ivó-kúra a légzőszervek hurutos eseteiben s altesti pangásoknál. 200 kényelmes lakosztoba. Szolid kezelés intányos árak. — Gyógy- és zenedii nincs. Prospektust ingyen és bérmentve küld.

az Igazgatóság.

Cs. és kir. szabadalm.

sérvkötők

pneumatikus gummi pelottával. Haskötők hölgyek és urak részére minden altesti betegség és lógó has ellen. Gummi görcsér harisnyák. Műlábakat és műkezeket amputáltak részére, testegyenestítő-, járó- és támasztó fűzőket. egyenestartókat a ferdénállók részére, —

valamint a betegápoláshoz tartozó összes cikkeket készit a technika legmodernebb elveivel szerint, legutányosabb gyári árak mellett

KELETI J. cs. és kir. szabad. sérvkötők és testegyenestítő gépek gyára.

BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 17.

Legujabb háromezernél több ábrával ellátott képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Alapítva 1878.

Telefon 13—76.

Egy okos fej

elsajátítja azon viányokat, melyekkel a tápszerkémia a háziasszonyt meg ajándékozta.

Dr. Oetker sütőpora a 2. f. élesztő pótlásul szolgál, mellyel kuglófokat, linzi és más egyéb tortákat, valamint mindennemű süteményeket és tésztákat lazábbakká, nagyobbakká, jobb ízűvé és könnyebben emészthetővé tesz.

Dr. Oetker pudingpora a 2 f. tejjel főzve, gyermekeknek és felnőtteknek csontot képző, nagyszerű és olcsó utóeledelt nyújt.

Dr. Oetker vanillincukra a 12 f. csokoládé, tea, puding, tej, mártás és crème vanillizálására szolgál és teljesen pótolja a drága vanillia esővet. Egy csomag tartalma 2—3 jó vanillia-csönek felel meg.

Kimerítő használati utasítás minden csomagon. Kapható minden élelmiszer üzletben, valamint drogériában. Vények ingyen.

Dr. OETKER, Baden-Wien.

Thurzófüröd

A déli Szepességnek egy remeke, ősi fenyvesek közepette. Vasuti állomás Gölnicz-bánya, 572 m. Posta és távirda helyben.

Elsőrangú klimatikus gyógyhely

Vizgyógyintézet, vízkurák, inhallációk, diétás kurák, szabad-, nap- és tófürdők, villanyozás és massage.

Mindennemű idegbajok, légzési, emésztési, vérkeringési, nygasesere és más egyéb bajok ellen.

Igen védett hely, állandóan enyhe, szép tavaszi időjárás.

Kitünő konyha és olcsó ellátás. Elő- és utóidényben 30, július elejétől 6 heti tartózkodás után 30 százalék árengemény.

Szobák egész idényre olcsó átalányárban bérelhetők.

Állandó fürdőorvos: Dr. Vladár József Prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság.